

LBRIS

We know
books

**SŌSUKE
NATSUKAWA**

**MOTANUL
CARE VOIA
SĂ SALVEZE
CĂRȚILE**

Traducere din limba japoneză și note
IOLANDA PRODAN

LITERA
București

Hon o mamorō to suru neko no hanashi

Sōsuke Natsukawa

Copyright © 2017 Sōsuke Natsukawa

Toate drepturile rezervate

Ediția în limba japoneză publicată de SHOGAKUKAN

Ediția în limba română publicată prin înțelegere cu SHOGAKUKAN,
prin intermediul EMILY PUBLISHING COMPANY, LTD. și CORTO LITERARY

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Motanul care voia să salveze cărțile
Sōsuke Natsukawa

Copyright © 2022 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Mona Apa-Slujenco
Corector: Cătălina Călinescu
Copertă: Bogdan Mitea

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NATSUKAWA, SŌSUKE

Motanul care voia să salveze cărțile / Sōsuke Natsukawa;
trad. din lb. japoneză și note: Iolanda Prodan. –
București: Litera, 2022

ISBN 978-606-33-9519-2

I. Prodan, Iolanda (trad.)

821.521

PROLOG CUM A ÎNCEPUT TOTUL

Bunicul nu mai este.

Începutul poveștii e foarte dureros, dar e un adevăr de netăgăduit.

Ce i se întâmplă e la fel de real ca soarele care răsare în fiecare dimineață sau ca stomacul care începe să-l doară când i se face foame la prânz. Știe că oricât ar ține ochii închiși și și-ar astupa urechile, prefăcându-se indiferent, bunicul nu se mai întoarce.

Tăcut, Natsuki Rintarō a încremenit în fața realității necruțătoare. Pare un adolescent blând și calm, însă unii dintre cunoscuții care au venit la funeralii îl găsesc puțin cam ciudat – prea e liniștit pentru un elev de liceu care tocmai a pierdut o rudă apropiată. Până și felul în care stă retras într-un ungher al casei funerare, privind îndelung fotografia înrămată a bunicului său, emană mister.

Adevărul e că Rintarō nu e calm și liniștit. Pur și simplu nu înțelege ce e moartea, care e legătura dintre moarte și bunicul său, un bărbat tăcut, care

a trăit mereu ca și cum s-ar fi aflat într-o lume numai a lui.

Nu și-a putut imagina că într-o zi zeul morții îl va vizita pe bunicul său, un om care a dus o viață simplă, monotună, și pe care rutina zilnică nu l-a obosit și nici nu l-a plictisit. Își privește pierdut bunicul fără suflare și se simte ca un spectator la o piesă de teatru prost jucată.

Întins în sicriul alb, bătrânul e neschimbat, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, de parcă mai are puțin și se ridică, murmurând „Așa... Ia să facem ceva bun“, înainte să pună apă la încălzit pe reșoul cu gaz, ca să-și prepare, repetând aceleași mișcări de ani de zile, obișnuitul său ceai negru. E între patru scânduri, dar arată la fel ca întotdeauna, ca și cum nimic nu s-a întâmplat. Rintarō așteaptă un semn de la el, dar în zadar. Acum nu se mai poate întâmpla nimic.

Bunicul nu se mișcă, nu deschide ochii, nu ia în mână ceașca lui preferată. Rămâne întins în sicriu, cu aceeași expresie gravă pe chip.

Sutrelle budiste incantate de preot în casa mortuară aproape că-l adorm. Cei din cortegiu trec unul câte unul prin fața lui, spunându-i din când în când condoleanțe.

Așa a început totul: bunicul nu mai este.

Puțin câte puțin, realitatea începe să prindă contur în inima lui Rintarō.

În cele din urmă, băiatul reușește să îngaima câteva cuvinte: „Îngrozitoare poveste, bunicule...“

Dar bunicul nu-i mai poate răspunde.

*

Natsuki Rintarō e un licean obișnuit.

Nu-i nici înalt, dar nici scund, e mereu palid, nu-i prea vorbăreț, poartă ochelari cu rame groase, nu excelează la nici o materie și nici nu are vreun sport preferat. E un băiat ca oricare altul de vârsta lui.

Părinții lui au divorțat când era mic. După moartea mamei în floarea vârstei, s-a mutat în casa bunicului său. Abia intrase la școala primară. Și de atunci au rămas împreună, el și bunicul. Să locuiești împreună cu bunicul poate părea ciudat pentru alți băieți de-o seamă cu el, însă pentru Rintarō nu a fost decât o scenă banală din viața lui monotună.

Bunicul a dispărut brusc din viața lui și situația băiatului s-a complicat.

Bătrânul se trezea întotdeauna devreme, dar în acea dimineață rece de iarnă, Rintarō nu l-a găsit în bucătărie. Îngrijorat, a băgat capul prin ușa glisantă a odăii podite cu rogojini de bambus, pe jumătate cufundată în întuneric, acolo unde dormea bunicul. Bătrânul își dăduse ultima suflare sub pilotă. Nu părea să se fi chinuit în ultimele

lui clipe de viață – semăna mai degrabă cu statuia unui bărbat care dormea liniștit. Chemat de îndată, medicul din cartier i-a explicat băiatului că, cel mai probabil, suferise un atac de cord și că a murit foarte repede.

– S-a stins în pace, l-a asigurat medicul.

S-a stins... Un verb ciudat în limba japoneză¹, scris din trei ideograme: una e pentru adjectivul mare și încă două pentru verbele a pleca și a trăi. Straniu, nu-i așa? Scrise unul lângă celălalt, verbele a pleca și a trăi înseamnă a muri. Rintarō e șocat de asocierea celor două ideograme. I se pare că nu au sens împreună.

Medicul și-a dat seama de situația grea prin care trecea băiatul, și în scurt timp o mătușă dintr-un oraș îndepărtat a apărut lângă Rintarō.

Femeie descurcăreață și cu suflet bun, mătușa s-a ocupat de procedurile de eliberare a certificatului de deces, de ceremonia funerară și de alte formalități.

În timp ce o urmărește agitându-se de colo-colo, Rintarō încercă să-și păstreze tristețea de pe chip, chiar dacă tot nu-i vine să creadă ce s-a întâmplat cu bunicul. Însă, oricât de mult se străduiește să se imagineze plângând, i se pare exagerat să izbucnească în lacrimi în fața fotografiei înrămate

¹ În original, *daioujō*, a se stinge, a muri, a trece pe lumea cealaltă liniștit, cu sufletul împăcat

a bătrânului. Pentru el ar fi o reacție absurdă, forțată.

Ba chiar și-l imaginează pe bunicul schițând un zâmbet firav din sicriu și certându-l: „Încetează odată, nu mai plânge!”

În cele din urmă, și-a luat rămas-bun de la bunicul în tăcere, fără să verse o lacrimă. Tot ce i-a mai rămas după moartea bătrânului a fost chipul îngrijorat al mătușii sale și o prăvălioară cu cărți.

Micul anticariat de la marginea orașului nu a mers niciodată în pierdere, dar nici nu a făcut munți de bani din vânzarea cărților. Pe scurt, nu e ceea ce s-ar putea numi o moștenire fabuloasă.

*

– Uau, Natsuki, ce cărți grozave ai! se aude un glas de băiat.

– Vorbești serios? răspunde Rintarō, fără a întoarce capul spre ușă.

Băiatul privește rafturile: înălțându-se de la podea până în tavan, sunt pline cu un număr impresionant de cărți, puse în ordine. Shakespeare, Wordsworth, Dumas, Stendhal, Faulkner, Hemingway, Golding... Un șir nesfârșit de volume, capodopere ale literaturii universale, se uită impunătoare și solemne în jos, la Rintarō. Toate sunt cărți la mâna a doua, peste care s-au așternut anii, dar nici una nu e prea zdrențuită sau uzată,

datorită mâinilor grijulii și neobosite ale răposatului său bunic.

La picioarele lui, firele vechiului reșou pe gaz sunt atât de încinse, încât s-au făcut portocalii. Reșoul duduie, însă frigul nu se lasă dus din anticariat. Rintarō știe că nu-i este frig doar din cauza aerului rece din încăpere.

- Vreau să le cumpăr pe astea două. Cât costă?

Rintarō întoarce capul spre cărțile întinse sub ochii săi.

- Trei mii două sute de yeni, răspunde cu glas stins.

- Întotdeauna ai știut prețurile pe de rost... Ești tare!

Clientul e Akiba Ryōta, un coleg de liceu, cu un an mai mare decât el.

E înalt, are ochi vioi, ageri, și e sigur pe el – asta îl face să fie un tip destul de popular la școală. Nu doar că e bine făcut, mulțumită meciurilor de la clubul de baschet al școlii, dar e și cel mai bun din clasă. Fiu al unui medic renumit din oraș, Ryōta își umple timpul cu multe activități extrașcolare. Cu alte cuvinte, e exact opusul lui Rintarō.

- Un adevărat chilipir! spune Akiba, punând pe teighea, în dreptul casei de marcat, un teanc de cinci-șase cărți.

Sportiv și cititor pasionat, Akiba e unul dintre clienții fideli ai anticariatului Natsuki.

- Știam eu că am să găesc aici tot ce vreau... Grozav anticariat! zice Akiba pe un ton admirativ.

- Mulțumesc! Nu te grăbi, caută încet tot ce vrei să cumperi. Sunt reducerile finale înainte să închid anticariatul.

E greu să ghicești din intonația monotonă a lui Rintarō dacă vorbește serios sau glumește.

- Cred că ți-e foarte greu după moartea bunicului, spune Akiba prudent, după o clipă de tăcere.

Își întoarce privirea spre un raft de lângă el, plin cu cărți, și se preface că vrea să mai caute și altele.

- Totul s-a întâmplat atât de repede... Parcă mai ieri stătea acolo, citind liniștit dintr-o carte...

- Și eu simt la fel..., îi răspunde Rintarō.

Un răspuns sec, doar din politețe. Vocea băiatului nu trădează nici cea mai mică intenție să fie mai prietenos și mai apropiat de colegul său de liceu. Dar atitudinea distantă nu pare să-l deranjeze pe Akiba.

- După moartea bunicului tău, n-ai mai venit la școală, îi spune Akiba, întorcând capul spre el. Să știi că nu-i amuzant. Toți ne facem griji pentru tine.

- Toți? Cine sunt ăștia toți? Nu-mi vine în minte nici un prieten care ar putea să se îngrijeze pentru mine.

- O, da! Am uitat că tu nu ai nici un prieten adevărat. Ți-e mai bine singur, nu? îi răspunde

Akiba, ușor iritat. Sunt sigur că bunicul tău e foarte îngrijorat pentru tine. Atât de îngrijorat trebuie să fie, încât pot să jur că nici măcar nu s-a reîncarnat într-un Buddha. Probabil că sufletul lui bântuie încă prin anticariat. Păi, cum să se odihnească în pace, când te știe pe tine? Nu se cade să-l necăjești așa pe bătrânul tău bunic!

Akiba îi vorbește dur, dar, în același timp, și cu blândețe. Elevul mai mare, eminent la învățătură, are, surprinzător, o slăbiciune pentru colegul său mai mic de vârstă și mai retras din fire. Sunt diferiți, dar poate că tocmai anticariatul Natsuki îi leagă pe cei doi. Deseori îl oprea pe coridoarele școlii ca să schimbe o vorbă cu el. Acum însă e limpede de ce a venit la anticariat: își face griji pentru Rintarō.

Dar Rintarō nu spune nimic. Preț de câteva clipe, Akiba îl privește lung, apoi sparge tăcerea.

- Bănuiesc că ai de gând să te muți, nu?

- Probabil așa voi face, răspunde Rintarō, fără să-și dezlipească privirea de la rafturile cu cărți. Mă mut la mătușa mea.

- Și unde locuiește?

- Nu știu. N-am fost niciodată în vizită la ea. De fapt, am văzut-o pentru prima oară când a murit bunicul.

Rintarō vorbește la fel de calm ca înainte, dar, pe cât e de calm, pe atât de greu ți-e să ghicești ce se petrece cu adevărat în sufletul său.

Resemnat, Akiba ridică ușor din umeri și coboară privirea la cărțile de pe teighea.

- De asta faci reduceri finale și închizi anticariatul?

- Da.

- Păcat. Nu cunosc să fie un alt anticariat cu o colecție mai bună decât cea de aici. În ziua de azi, mai greu găsești un anticariat cu operele complete ale lui Proust, în ediție cartonată. De mult caut romanul *Inimă vrăjită* al lui Romain Rolland și în sfârșit l-am găsit aici!

- Ce s-ar bucura bunicul să te audă vorbind așa!

- S-ar bucura și mai mult să fie în viață! Numai datorită prieteniei noastre, am reușit să găsesc adevărate comori pe rafturile astea! Cărți atât de valoroase! Și-acum, ce faci? Îmi spui din senin că ai de gând să te muți?!

Așa își exprimă Akiba îngrijorarea, spunând direct, fără ezitare, ce gândește. Dar Rintarō nu știe ce și cum să-i răspundă. Tot ce poate face e să se uite pierdut la pereții anticariatului, acoperiți de rafturi pline cu cărți groase.

Akiba nu a lăudat anticariatul din politețe. Cu rafturile gemând de titluri care nu mai sunt la modă,